

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА ІМ. І. КРИП'ЯКЕВИЧА НАН УКРАЇНИ
ПІВДЕННО-СХІДНИЙ НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ У ПЕРЕМИШЛІ
ЦЕНТР СХІДНОСВРОПЕЙСЬКИХ НАУКОВИХ СТУДІЙ

**НАУКА І ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ:
ВИКЛИКИ ТА ЗАВДАННЯ
В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

Том II

**За редакцією:
*Василь Льницький, Микола Галів***

Київ – Дрогобич – Львів – Запоріжжя – Переяслав – Ужгород – Перемишль

УДК 001+37](477)«364»(08)
ББК 74.04я43
Н 34

Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки. Том II / [Ред.: В. Ільницький, М. Галів]. Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2024. 282 с.

ISBN 978-617-554-241-5

Видання містить матеріали, що лягли в основу доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях історичних, філологічних, педагогічних, мистецтвознавчих, суспільних, природничих наук та здоров'я людини. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів, вчителів.

УДК 001+37](477)«364»(08)
ББК 74.04я43

Редакційна колегія:

д-р пед. н., проф. **М. Галів**; д-р філол. н., проф. **І. Зимомря**; канд. філол. н., доц. **І. Дмитрів** (відповідальний секретар); д-р іст. н., проф. **В. Ільницький**; д-р іст. н., проф. **Ю. Каганов**; д-р іст. н., проф. **В. Качмар**; д-р іст. н., проф. **В. Коцур**; д-р іст. н., проф. **І. Соляр**; д-р іст. н., проф. **С. Степень**.

Рецензенти:

д-р іст. н., проф. Віталій Тельвак
д-р педагогічних наук, проф. Олена Невмержицька

© Автори, 2024
© В. Ільницький, 2024
М. Галів, 2024
© Гельветика, 2024

ЗМІСТ
ІСТОРИЧНІ НАУКИ. ФІЛОЛОГІЯ

Арістова А. «Велика українська енциклопедія»: енциклопедистика на інформаційному фронті.....	8
Біла С. Наративне відеоінтерв'ю як інструмент для вивчення теми «російсько-українська війна» у закладах середньої, передвищої та вищої освіти	12
Білокопитова М. Дослідження випадків використання <i>will</i> в умовних реченнях першого типу в <i>if-clause</i>	18
Білокопитова М. Функціональний аналіз та випадки використання часу Future in the Past в англійській мові.....	21
Бойчук А., Ніколасв С. Оборона Маріуполя (березень – травень 2022 р.) у висвітленні польського інформаційно-аналітичного порталу Defence24.....	25
Веденєєв Д. Інституалізація воєнно-історичного дослідження російсько-української війни (у Збройних Силах України).....	29
Галик В. «Встане славна мати Україна, щаслива і вільна, від Кубані аж до Сяну-річки одна, нероздільна»: Іван Франко про майбуття України.....	33
Галів М. Роль освіти у післявоєнній відбудові Республіки Корея (друга половина ХХ ст.): уроки для України.....	40
Галів М., Ільницька Н. Проблеми і перспективи розвитку освіти у Республіці Хорватія.....	45
Галів М., Карпенко О. Геноцидний характер викрадення українських дітей російськими окупантами: за матеріалами ЗМІ (2022–2024).....	49
Глібіщук М. Селянознавчі студії як важливий напрям вивчення історії України у роки першої світової війни і революції (1914–1921).....	54
Гриник Л. Інформування українців про початок повномасштабного вторгнення (на основі матеріалів інтернет-видання «Української правди»).....	57
Гриник Л. Програмові ідеї ОУН щодо виховання молоді у другій половині 40-х рр. ХХ століття.....	61
Гриценко Г., Яцула Є.-П. Українсько-британські відносини в культурно-історичному контексті (2022–2023).....	65

Дворянин П. Правове становище внутрішньо переміщених осіб у висвітленні українських ЗМІ (2014–2022).....	69
Льницький В., Галалай Ю. Сучасна російсько-українська війна на шпальтах «The British Army Review» (2022–2024).....	73
Зінкевич Я., Коцур Л. Політика увічнення пам'яті загиблих воїнів-медиків під час російсько-української війни 2014–2022 рр.	80
Калінічева Г. Українські архіви та архівна наука в умовах російсько-української війни	85
Каліщук О. «Мазепинці», «петлюрівці», «бандерівці» як маркери гібридної війни Росії	90
Корновенко Л. Корновенко С. Мовна політика в Україні: історичні уроки довоєнного часу (1991–2014 рр.).....	93
Костюк П. Між навчанням і безпекою: право на освіту в умовах війни та виклики для приватної школи.....	97
Лупак М. Академічна співпраця українських науковців з інституціями Сполученого Королівства як фактор протидії російській дезінформації під час російсько-української війни.....	102
Мазурчак Л. Медична опіка в лавах Української Повстанської Армії: досвід Українського Червоного Хреста (1943–1945).....	105
Марченко Я. Мілітаризація освіти в тимчасово окупованому Росією Кримському півострові (2014–2023).....	109
Медвідь О. Іноземні військові формування в складі Збройних сил України в російсько-українській війні.....	112
Мельник Н. Студентство та шахи: відродження шахових традицій у Львівському університеті під час повномасштабної російсько-української війни (2022–2024).....	115
Мрака І. Історичні знання в освітньо-виховній роботі армії II Речі Посполитої (1921–1939).....	119
Муравський О., Шолота К. Тимчасове переміщення закладів вищої освіти у роки російсько-української війни.....	124
Попп Р. Світові акції всесвітнього конгресу українців у підтримці України у боротьбі проти російської агресії.....	128
Пуйда Р. Руїнування окупантами освітньої інфраструктури в Україні у роки повномасштабного вторгнення.....	132
Ситник О., Зубкович О. Переосмислення витоків російсько-української війни на початку ХХІ століття.....	135

Торczyk W. Walka systemów politycznych w Starożytnej Grecji w wizji Ksenofonta Ateńczyków.....	139
Улько С. Книга як соціокультурний феномен.....	142
Фесан В. Актуальність віртуальних (цифрових) музеїв під час війни.....	144

ПЕДАГОГІКА. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

Беньковська Н. Проблемні питання мовної підготовки у вищих військових навчальних закладах України.....	147
Гілевич І. Розуміння природи радянської пропаганди в школах УРСР 1930–1980-х років як важливий елемент підготовки студентів-істориків в умовах гібридної війни з російською федерацією.....	149
Доброносова Ю. Ціннісні та методологічні орієнтири викладання етичних дисциплін здобувачам ступеня бакалавра.....	152
Нанівський Р. Погляди Омеляна Вишневецького на українську педагогіку як чинник протистояння російській експансії на початку ХХІ ст.	156
Сіромський Р. Початок «холодної війни» у шкільних підручниках із всесвітньої історії: старі наративи та нові підходи.....	159
Станкевич А. Виклики до освітньо-педагогічного процесу під час військових дій в Україні.....	162
Столяренко Ол., Столяренко Ок. Актуальність компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутніх учителів.....	165
Шелестак Л. Освіта під час війни: збереження історії та пам'яті учасників конфлікту через освітні програми.....	169
Щоголев Я. Еволюція інформаційної грамотності: використання штучного інтелекту для розширення можливостей здобувачів закладів вищої освіти.....	173

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ. ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА. ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Литвин В. Новий тип агрохімікатів на основі наночастинок міді для використання в сільському господарстві у военний та післявоєнний період	176
--	-----

Слободяник В. Безпека та розвиток природного середовища в умовах російсько-української війни	179
Соловей Б. Аналіз методів оцінки рівня ризику аварії при експлуатації баштового крану в умовах вибухових хвиль	182
Черненко О., Вовк Н. Реабілітація учасників бойових дій: медико – психологічні основи збереження здоров'я	185

СУСПІЛЬНІ НАУКИ

Березанська І., Лященко Ю., Зленко Я. Роль інформаційних технологій в організації документо-інформаційних комунікацій.....	189
Вовк Н., Боровик О. Правове регулювання забезпечення безпеки цивільного населення України в умовах воєнного стану	192
Вовк Н., Деркач А. Україна у досягненнях гендерної рівності в умовах воєнного стану	196
Вовк Н., Кобилка Є. Наслідки довготривалого стресу серед цивільного населення в умовах воєнного часу	201
Гончарук С., Корсак Р., Годя І. Специфіка використання устаткування у готельно-ресторанних комплексах історико-військової тематики.....	205
Гуштан Т. Військовий туризм як один із стратегічних напрямків для розвитку готельно-ресторанного сектору: можливості та виклики.....	210
Гуштан Т., Корсак Р. Роль державних ініціатив на відновлення готельно-ресторанної та туристичної сфери в повоєнний період.....	216
Гуштан Т., Корсак Р. Роль VR та AR – технологій для розвитку воєнно-патріотичного туризму та готельно-ресторанного бізнесу.....	221
Даниш Ю., Корсак Р. Проблеми залучення готельно-ресторанної інфраструктури у військово-подієві заходи.....	226
Ільницький В., Корсак Р. Відпочинок у вогні: використання готельно-ресторанних послуг у військово-історичному туризмі.....	231
Калакура О. Етнополітичні дослідження в системі наукового осмислення уроків війни Російської Федерації проти України.....	235

Корсак Р. Готельно-ресторанна освіта: використання європейського досвіду у навчальних програмах України.....	239
Корсак Р., Годя І. Вимоги до сучасного устаткування у готельно-ресторанних комплексах.....	243
Корсак Р., Гуштан Т. Аналіз організації готельно-ресторанної освіти в Чеській Республіці: можливості та перспективи для впровадження в Україні.....	247
Плужник О., Мірошніченко Д., Дрок П. Переваги та недоліки використання відкритих хмар в освіті.....	251
Сакаль Т., Корсак Р. Проблеми підготовки спеціалістів у готельно-ресторанному секторі України.....	255
Самойленко К. Чотирифазна модель розвитку гендерної ідентичності жінок у збройних силах.....	259
Фігурний Ю., Шакурова О. Наука і освіта України в умовах повномасштабної російської агресії: роль Науково-дослідного інституту українознавства у впровадженні національно-патріотичного виховання української молоді в освітній та гуманітарний простір.....	262
Храбан Т. Концепції героя та героїзму в період російсько-української війни.....	266
Шинкарик Ю., Безсмертна Н. Роль Міжнародного щорічного літературно-мистецького конкурсу есе серед учнів 1-4, 5-8, 9-11 класів на теми: «Воїн ЗСУ. Хто він?», «Образ сучасного українського воїна» у формуванні державної мовної політики України в галузі освіти.....	270
Відомості про авторів.....	274

*Тетяна ГУШТАН,
Роман КОРСАК
(Ужгород, Україна)*

РОЛЬ VR ТА AR – ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ВОЄННО-ПАТРІОТИЧНОГО ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

В сучасному світі, що так швидко розвивається підприємствам готельно-ресторанного бізнесу просто не можливо стояти на місці. Потреба у використанні технологій віртуальної реальності (VR) та доповненої реальності (AR) є важелем для підвищення їх конкурентоспроможності.

VR та AR-технології дозволяють створювати іммерсивні віртуальні досвіди або досвіди доповненої реальності, які можуть бути використані у багатьох галузях, включаючи туризм та готельно-ресторанний бізнес.

Необхідно зазначити, що такого роду інновації активно використовуються у всьому світі. Застосуванням іммерсивних технологій вирізняються такі відомі засоби розміщення, як: Hilton, Marriott Hotels and Resorts, Carlson Rezidor Hotel Group, Shangri-La Hotels and Resorts, InterContinental Shenzhen та багато інших. З огляду на це для сфери туризму та гостинності доцільним було б переймати світовий досвід загалом, а також досвід країн Східної та центральної Європи, адже вони є безпосередніми сусідами для України і в своїй практиці вже мають подібний досвід [8, 181–187; 9, 67–89].

Технології VR та AR вважаються такими, що здійснили найбільший вплив на життя людей у XXI столітті, адже вони являються альтернативною версією реальності.

Загалом віртуальна реальність (VR) є технологією, що дозволяє користувачам зануритися у віртуальне середовище яке створене комп'ютером. Користувачі цієї технології можуть взаємодіяти з цим середовищем, використовуючи спеціальні пристрої, такі як віртуальні навушники, спеціальні контролери або навіть спеціальні камери та сенсори. Що стосується розширеної реальності або ж AR, вона дозволяє відображати віртуальні об'єкти або інформацію поверх реального світу. Користувачі при цьому можуть бачити реальне оточення через камеру свого пристрою, такого як смарт-

фон або спеціальні AR-окуляри, а також додати віртуальні об'єкти, текст або інші елементи, що доповнюють реальність [1].

VR та AR-технології можуть застосовуватися не лише в медицині, освіті, рекламі але й для розвитку воєнно-патріотичного туризму, що є одним із перспективних напрямків діяльності туристичних та готельно-рестораних комплексів.

Підвищений інтерес до військово-патріотичного туризму, зростаюча свідомість про важливість військової історії та патріотичних цінностей призводить до збільшення популярності такого виду відпочинку. А технології доповненої реальності можуть зробити цей досвід більш захоплюючим та пізнавальним, дозволяють створювати іммерсивні віртуальні середовища, де відвідувачі зможуть відчути себе частиною військової історії. Це може включати віртуальні екскурсії, історичні реконструкції, ігрові симулятори, що здатні допомогти зберегти та відтворити історичні місця та події, які можуть бути зруйновані або втрачені з часом. Такі технології дають можливість зробити історію доступною для наступних поколінь, забезпечити збереження культурної спадщини, а також популяризувати її для молоді.

У 2017 році було прийнято Стратегію розвитку туризму і курортів на період до 2026 року, згідно якої було запроваджено низку заходів, що включають узгодження національних стандартів з міжнародними вимогами, розвиток мережі тимчасового розміщення та харчування, активне популяризування вітчизняного туристичного продукту, стимулювання розвитку туристичної галузі в цілому, узгодження кваліфікаційних вимог та стандартів вищої освіти для закладів, що готують фахівців у сфері туризму та курортів, а також формування стандартів професійної підготовки майбутніх працівників сфери гостинності [7].

З огляду на це держава унормовує стандарти освіти України та Європейського союзу для того щоб максимально задовольнити попит підприємств сфери гостинності та туризму на кваліфікованих працівників, адже для того щоб можна було впроваджувати інноваційні технології, такі як VR та AR потрібно мати фахівців, що зможуть оперувати ними і мати практичні навички, щоб задовольнити очікування клієнтів від обраних послуг [6, 38–44].

Розвиток мережі закладів гостинності та популяризація вітчизняного туристичного продукту важливі аспекти для повоєнного відновлення сфери гостинності України, але не менш важливим є і

розробка нового турпродукту, який буде актуальним та перспективним. Воєнно-патріотичний туризм має вище названі ознаки, а його розвиток на території нашої держави може мати свою актуальність та значну кількість переваг, особливо із застосуванням VR та AR-технологій:

1. Віртуальні тури готелів та ресторанів з допомогою яких клієнти можуть відвідати заклади гостинності до фактичного бронювання, що дозволить потенційним гостям отримати реалістичне уявлення про середовище та послуги, що пропонуються.

2. Віртуальні екскурсії та подорожі які готелі та ресторани можуть здійснювати для створення віртуальних екскурсій по місцях, де розташовані їхні заклади, або по історичних туристичних об'єктах, що знаходяться поблизу [1, 403–405].

3. Інтерактивні меню та кулінарні демонстрації, які можна створювати за допомогою VR-демонстрування страв та кулінарних прийомів, що дозволяє гостям отримати більше інформації про страви та відчувати себе частиною процесу приготування. Цей процес може супроводжуватися історичною реконструкцією безпосереднього приготування страв військовими в умовах визначеного історичного періоду.

4. Розважальні VR-програми та ігри, що додають цікавості до військово-патріотичних заходів, допоможуть демонструвати окремі архівні матеріали, що раніше могли бути малодоступними, перегляд фільмів історичної тематики в режимі повного занурення, що даватиме відвідувачу відчуття присутності в окремому періоді та часі.

Досвід отриманий споживачем з використанням віртуальної реальності може розширювати можливості для розвитку військово-патріотичного туризму загалом та сфери гостинності зокрема. Адже саме такі віртуальні екскурсії можуть дозволити відвідувачам відчувати себе на місці історичних подій та бойових дій. Вони можуть бути створені для відображення реалістичних бойових сценаріїв або для розгляду військових музеїв та пам'ятників [3, 252–254; 4, 8–9].

Реконструювати історичні події в будь який час доби і за будь-якої погоди з використанням VR-технологій дозволить відвідувачам не лише краще розуміти контекст і хід подій, але й відчувати себе своєчасним і важливим, таким про інтереси якого подбали.

Створення віртуальних музеїв та виставок, які можуть бути доступними для відвідувача з будь якого куточку світу де є підключення до мережі інтернет. Це робить можливим вивчення військової історії та культурних аспектів патріотизму незалежно від географічного положення [2, 84–86].

VR дає можливість організувати відвідини, до прикладу, виставок на певну історичну тематику безпосередньо на території готельно-ресторанного комплексу, що для відвідувачів є безумовно цікавою родзинкою, а для підприємства вартує лише наявності відповідної VR або AR технології.

Звичайно позитивних моментів розвитку військово-патріотичного туризму, як напрямку є чимало, а VR та AR технології можуть здійснити позитивний вплив на відповідну діяльність та дискусійним моментом залишатиметься досить вузьке коло відвідувачів яким до-вподоби відповідний вид туризму, а також значні витрати на новітні технології. Та як відомо, якщо нема витрат – то нема і прибутку.

Саме тому, підсумовуючи слід зазначити, що для розвитку військового туризму необхідні значні інвестиції та активна маркетингова діяльність. При цьому позитивним моментом може бути те, що названий туристичний напрямок є справді цікавим та актуальним особливо у повоєнний період. Використання VR та AR може суттєво допомогти готелям та ресторонам підвищити рівень обслуговування, залучити більше клієнтів та забезпечити незабутній досвід для своїх гостей, що може свідчити про потенційну прибутковість капіталовкладень у справді якісний туристичних продуктів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар, Н., Боцян, Т., & Шаран, Л. (2022). Імерсивні технології в готельному бізнесі: аналіз світового досвіду. *Економіка та суспільство*, (45). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-43>
2. Ільницький В., Корсак Р. Проблеми та перспективи розвитку військово-патріотичного туризму. *Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи: збірник матеріалів II-ї Міжнародної науково-практичної конференції* / [редактори-упорядники А. Душний, М. Махмудов, В. Ільницький, І. Зимомря]. Баку – Ужгород – Дрогобич: Посвіт, 2017. С. 403–405.

3. Ільницький В., Корсак Р. Сучасні тенденції розвитку військового туризму в Україні. *Тенденції розвитку туристичної індустрії в умовах глобалізації: матеріали I-ої Міжнародної науково-практичної конференції (27–28 квітня 2017 р., м. Ужгород)*. Ужгород: ПП «Інватор», 2017. С. 84–86.

4. Ільницький В. Використання військово-патріотичного туризму як чинник збереження національної пам'яті. *Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи: збірник матеріалів I-ї Міжнародної науково-практичної конференції* / [редактори-упорядники А. Душний, М. Махмудов, В. Ільницький, І. Зимомря]. Баку – Ужгород – Дрогобич: Посвіт, 2016. С. 252–254.

5. Ільницький В. Музеї як чинник розвитку військово-патріотичного туризму на Прикарпатті. *Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи: збірник матеріалів III-ї Міжнародної науково-практичної конференції* / [редактори-упорядники А. Душний, М. Махмудов, В. Ільницький, І. Зимомря]. Баку – Ужгород – Дрогобич: Посвіт, 2017. С. 8–9.

6. Корсак Р., Гуштан Т. Теоретико-методологічні аспекти підготовки фахівців спеціальності «Готельно-ресторанна справа». *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 72. Т. 2. С. 38–44.

7. Про затвердження Стратегії розвитку туризму і курортів на період до 2026 року від 16 березня 2017 № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text>

8. Ilnytskyi V., Korsak R., Hodia I. Ukrainian-czech economic links: diplomacy, trade, and tourism (the beginning of the XXI century). *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4. № 4. P. 181–187.

9. Ilnytskyi V., Korsak R., Sichka I. Interregional European Integration, Trade And Tourism Cooperation Of The Countries Of Eastern And Central Europe (On The Example Of Ukraine And The Czech Republic). *European journal of transformation studies*. 2019. Vol. 7. № 1. P. 67–89.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**НАУКА І ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ:
ВИКЛИКИ ТА ЗАВДАННЯ
В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

Том II

**За редакцією:
Василь Ільницький, Микола Галів**

Макетування та верстка – Наталія Кузнєцова

*Редакція не завжди поділяє думки авторів, за зміст,
достовірність інформації та точність цитувань
відповідальності не несе.*

При передруці статей посилання на збірник є обов'язковим.

Здано до набору 10.05.2024 р. Підписано до друку 31.05.2024 р.
Гарнітура Times. Формат 60x84 1/16.
Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 16,4. Зам. № 0524-046
Наклад 150 примірників

Друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.